

การศึกษาสถานภาพและสมรรถภาพของบุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร

กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์¹ รัชดาวรรณ นิ่มนวล² และ ทรงสุตา เหมือนทับ³
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี บางมด ทุ่งครุ กรุงเทพฯ 10140

รับเมื่อ 4 กรกฎาคม 2546 ตอบรับเมื่อ 30 ธันวาคม 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพและสมรรถภาพของบุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์ ซึ่งประกอบด้วยช่างแยกสี ช่างออกแบบและจัดหน้า ช่างประกอบฟิล์มและวางหน้า ช่างพิมพ์ และช่างทำเล่มของโรงพิมพ์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร รวมจำนวน 155 โรงพิมพ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 775 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ การจัดลำดับมาตราส่วนประมาณค่า ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้ บุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 20- 40 ปี ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษาทางด้านกรพิมพ์มาโดยตรง อย่างไรก็ตามบุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์มีความรู้ความสามารถในงานที่ปฏิบัติพอสมควร แต่ความรู้ในเชิงทฤษฎีการพิมพ์อื่นๆ ที่ตนเองไม่ได้ปฏิบัติอยู่เป็นประจำมีน้อย บุคลากรด้านต่างๆ ในอุตสาหกรรมการพิมพ์ส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะฝึกอบรมเพิ่มเติมเป็นอย่างมาก โดยมีความมุ่งหวังในอนาคตที่จะเป็นช่างชำนาญการ

คำสำคัญ : สถานภาพ / สมรรถภาพ / อุตสาหกรรมการพิมพ์

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

² อาจารย์ ภาควิชาเทคโนโลยีการพิมพ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

³ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

A Study of Status and Competency of Personnel in Printing Industry in Bangkok Metropolitan

Kuntida Thamwipat¹, Ratchadawan Nimnuan², and Songsuda Meuntab³

King Mongkut's University of Technology Thonburi, Bangmod, Toongkru, Bangkok 10140

Received 4 July 2003 ; accepted 30 December 2003

Abstract

The purposes of this research were to study the status and competency of the personnel in printing industry in Bangkok metropolitan. The samples of this study were color separators, graphic designers, image assemblers, printers and finishers. The 155 printing houses involved in this study were medium and large sizes in Bangkok. A total of 775 data samples were collected. The instruments used for data collection were a questionnaire. The data collected were analyzed by using percentage, ranking, mean, Standard Deviation, and content analysis.

The results of the research show that the majority of the personnel in printing industry were between 20-40 years of age. These people did not receive any training in printing prior to their present employment. The personnel in the printing industry had sufficient knowledge and capability to perform their assigned tasks. However, it was found that they were limited in their understanding of printing theories, advanced printing techniques, printing technique problem solving, and other aspects of the printing process they were not directly involved in. In general, the majority of personnel in the printing industry indicated their strong preference to gain additional training. These people hoped to become experts in their fields in the future.

Keywords : Status / Competency / Printing Industry

---

¹ Assistant Professor, Department of Technology Education, School of Industrial Education.

² Lecturer, Department of Printing Technology, School of Industrial Education.

³ Graduate Student, Department of Technology Education, School of Industrial Education.

1. ที่มา และความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการพิมพ์นับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่เก่าแก่มีพัฒนาการมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยในปี พ.ศ. 2205 บาทหลวงหลุยส์ ลาโน (Louis Laneau) ได้ตั้งโรงพิมพ์ขึ้นเป็นโรงพิมพ์แรกในประเทศไทย โดยมีจุดหมายเพื่อจัดพิมพ์คำสอนทางคริสต์ศาสนาเป็นภาษาไทย โดยใช้ตัวอักษรโรมัน การพิมพ์ของไทยในสมัยนั้น ยังไม่มีความเจริญแต่อย่างใด จนกระทั่งใน พ.ศ. 2378 หมอบรัดเลย์ (Dan Beachg Bradley) ได้ซื้อตัวพิมพ์ไทยจากประเทศสิงคโปร์เข้ามาใช้พร้อมกับแท่นพิมพ์แบบเก่าที่ทำด้วยไม้และหิน และใน พ.ศ. 2379 บาทหลวงชาร์ล โรบินสัน (Reverend Charles Robinson) ได้พิมพ์หนังสือไทยในเมืองไทยได้สำเร็จเป็นครั้งแรก

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้ทรงส่งเสริมการพิมพ์ของประเทศไทยอย่างมากโดยเป็นผู้นำเอาการพิมพ์หิน (Lithography) เข้ามาใช้งานเป็นครั้งแรกในประเทศไทย [1] กิจการพิมพ์ของไทยมีการขยายตัวมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการศึกษา โดยในระยะแรกๆ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ก็นำเครื่องพิมพ์ขนาดเล็กเข้ามารับจ้างพิมพ์งาน เมื่องานพิมพ์มีปริมาณสูงขึ้นโรงพิมพ์ขนาดเล็กๆ ก็ขยายตัวออกไปเป็นโรงพิมพ์ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีการนำเครื่องจักรและเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้มากขึ้น จนกระทั่งปัจจุบันอุตสาหกรรมได้ขยายตัวมากขึ้นทั้งในด้านเงินทุนและเทคโนโลยี

อุตสาหกรรมการพิมพ์นับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้าน การพัฒนาการศึกษาพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม การมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมการพิมพ์จึงสามารถเป็นรากฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านอื่นได้ [2]

จากการเติบโตของอุตสาหกรรมการพิมพ์ดังกล่าว จึงต้องมีการเพิ่มทุนในการผลิตทั้งด้านบุคลากร เครื่องจักร และเทคโนโลยีความต้องการงานพิมพ์ที่มีคุณภาพสูง จึงเกิดปัญหาในกระบวนการผลิตสิ่งพิมพ์ตามมาโดยเฉพาะ ปัญหาด้านบุคลากร ซึ่งในปัจจุบันโรงพิมพ์ในประเทศไทยขาดช่างระดับปฏิบัติการที่มีคุณภาพ เพราะพื้นฐานการศึกษาต่ำเกินไป ช่างทั่วไปมีความรู้แค่ ป.4 - ป.6 เท่านั้น ส่วนพวกที่มีความสามารถบ้างก็เป็นพวกที่ทำงานมานาน มีประสบการณ์แต่ก็มีอายุมาก และไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีใหม่ ส่วนระดับจัดการนั้นบัณฑิตจบ การศึกษาระดับปริญญาตรีไม่ประสงค์ที่จะทำงานโรงพิมพ์เพราะเข้าใจว่าเป็นงานหนักแต่ได้รับผลตอบแทนน้อยจึงหันไปทำงานในบริษัทที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายวัสดุอุปกรณ์หรือวัตถุดิบทางการพิมพ์ [3]

ดังนั้นปัญหาเร่งด่วนสำหรับอุตสาหกรรมการพิมพ์ไทยคือ การผลิตบุคลากรในระดับช่างฝีมือและระดับนักวิชาการพิมพ์ ซึ่งในปัจจุบันยังไม่สามารถรองรับกับความต้องการในตลาดแรงงานได้ทั้งหมด [4] กิจกรรมหลักอย่างหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรในองค์กรก็คือ การฝึกอบรม ซึ่งการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรมีรูปแบบต่างๆ มากมาย การจะใช้รูปแบบใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ บางครั้งการฝึกอบรมอาจจะถูกใช้เป็นมาตรการของการให้ผลตอบแทนที่บุคลากรได้รับด้วย [5]

สำหรับแนวทางในการพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการนั้น ควรมีการพัฒนาความสามารถของบุคลากรทางการพิมพ์ให้มีคุณภาพ และก้าวทันเทคโนโลยีที่สูงขึ้น เพื่อเป็นการรองรับ

เทคโนโลยีใหม่ๆ แต่อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการวิจัยศึกษาทางด้าน ความรู้ความสามารถของบุคลากรอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์ให้ มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสถานภาพของบุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร
- 2.2 เพื่อศึกษาสมรรถภาพของบุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 3.1 ทราบถึงสถานภาพของบุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร
- 3.2 ทราบถึงสมรรถภาพของบุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร
- 3.3 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

- 4.1 สถานภาพ หมายถึง ข้อมูลประชากรทั่วไปของบุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์
- 4.2 สมรรถภาพ หมายถึง ความสามารถในด้านความรู้ ความสามารถที่จำเป็นในการนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ
- 4.3 บุคลากรการพิมพ์ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมการพิมพ์ จำแนกตามลักษณะของการทำงาน ได้แก่
  - 4.3.1 ช่างแยกสี หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่แยกสีทางการพิมพ์
  - 4.3.2 ช่างออกแบบและจัดหน้า หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่ออกแบบและการจัดวางหน้าให้สอดคล้องกับการพิมพ์
  - 4.3.3 ช่างประกอบฟิล์มและวางหน้า หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการทำแม่พิมพ์เพลทสำเร็จ ทั้งแบบงานเนกาทีฟและโพซิทีฟ
  - 4.3.4 ช่างพิมพ์ หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่พิมพ์งานด้วยเครื่องพิมพ์
  - 4.3.5 ช่างทำเล่ม หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่นำหนังสือที่พับเป็นยกๆ แล้วนำมาเก็บรวบรวมให้เป็นเล่มเพื่อนำไปเข้าเล่มหรือเข้าปกเพื่อให้ได้รูปเล่มที่เรียบร้อยสมบูรณ์ตามที่ต้องการ
- 4.4 การฝึกอบรม หมายถึง การใช้ความรู้ทางการพิมพ์และการจัดการทางการพิมพ์แก่บุคลากรที่ทำงานในอุตสาหกรรมการพิมพ์ในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ

- 4.5 อุตสาหกรรมการพิมพ์ หมายถึง สถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตสิ่งพิมพ์
- 4.6 อุตสาหกรรมการพิมพ์ ขนาดกลาง หมายถึง สถานประกอบการด้านการพิมพ์ที่มีเงินจดทะเบียนตั้งแต่ 50 ล้านบาท - 100 ล้านบาท
- 4.7 อุตสาหกรรมการพิมพ์ ขนาดใหญ่ หมายถึง สถานประกอบการด้านการพิมพ์ที่มีเงินจดทะเบียนตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป

5. วิธีการดำเนินงานการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ บุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ขนาด ได้แก่ โรงพิมพ์ขนาดกลางและโรงพิมพ์ขนาดใหญ่ ซึ่งประกอบด้วย ช่างแยกสี ช่างออกแบบและจัดหน้า ช่างประกอบฟิล์มและวางหน้า ช่างพิมพ์ และช่างทำเล่มของโรงพิมพ์ขนาดกลาง จำนวน 96 โรงพิมพ์ และโรงพิมพ์ขนาดใหญ่จำนวน 59 โรงพิมพ์ในกรุงเทพมหานคร รวมจำนวน 155 โรงพิมพ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 775 ตัวอย่าง

ก. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถของผู้ตอบมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

(Rating Scale)

ข. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC

ค. สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

สถิติที่ใช้ในการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- Correlation โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
- ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

- ร้อยละ (Percentage)
- ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของช่างแยกสี จำนวน 155 คน ผลการวิจัยพบว่า ช่างแยกสีส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 80 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี ร้อยละ 46.5 และสำเร็จการศึกษาระดับชั้น

ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 33.5 ส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือนตั้งแต่ 5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.7 ช่างแยกสีที่สำรวจส่วนใหญ่ทำงานในระดับผู้ปฏิบัติงาน ร้อยละ 80.6 ซึ่งทำงานในตำแหน่งปัจจุบันเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 2 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.8 กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งช่างแยกสี มาก่อน คิดเป็นร้อยละ 32.6 และมีแรงจูงใจในการเข้ามาประกอบอาชีพทางด้านการพิมพ์ มาจากต้องการทำงานที่ตนเองถนัด ร้อยละ 43.7 ทั้งนี้ช่างแยกสีส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 63.2 จบการศึกษาที่ไม่ตรงกับสายงานที่ปฏิบัติ และมีความเห็นว่าการเข้ารับการฝึกอบรมมีความจำเป็น คิดเป็นร้อยละ 93.2 ทั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มีประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 76.8 ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมจากบริษัทที่ขายเครื่องมือและอุปกรณ์ภายในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 32.7 เป็นที่น่าสังเกตว่าช่างแยกสีทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 มีความเห็นว่า การนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงานมีความจำเป็น และมีความเห็นว่าหลักวิชาการมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน ร้อยละ 93.5 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 29.9 ทั้งนี้ความต้องการขั้นสูงสุดในการประกอบอาชีพทางการพิมพ์ของช่างแยกสีส่วนใหญ่ต้องการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.7

สำหรับสมรรถภาพของช่างแยกสีมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงภาพรวมของสมรรถภาพของช่างแยกสี

ความรู้ความสามารถ	X	S.D.	ระดับ
1. ความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานแยกสี	3.89	0.92	มาก
2. ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของภาพต้นฉบับที่จะนำมาใช้ในการแยกสี	3.62	0.87	มาก
3. ความรู้และความสามารถในการใช้เครื่องแยกสี	3.41	0.89	ปานกลาง
4. ความรู้และความสามารถในทางบำรุงรักษาและซ่อมแซมเครื่องแยกสี	2.78	0.81	ปานกลาง
5. ความรู้และความสามารถทางการพิมพ์ด้านอื่นๆ	2.56	0.85	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านความรู้ความสามารถของช่างแยกสีจำนวน 155 คน สรุปได้ว่าความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานแยกสีและความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของภาพต้นฉบับที่จะนำมาใช้ในการแยกสีอยู่ในระดับมาก ส่วนความรู้และความสามารถในการใช้เครื่องแยกสี ความรู้และความสามารถในทางบำรุงรักษาและซ่อมแซมเครื่องแยกสีและความรู้และความสามารถทางการพิมพ์ด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

6.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของช่างออกแบบและจัดหน้าจำนวน 155 คน สรุปได้ว่าช่างออกแบบและจัดหน้าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51 มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.6 และสำเร็จการศึกษาระดับชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่าร้อยละ 50.3 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือน ตั้งแต่

5,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 62.6 ช่างออกแบบและจัดหน้าซึ่งได้ทำการสำรวจส่วนใหญ่ทำงานในระดับผู้ปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 87.7 ซึ่งทำงานในตำแหน่งปัจจุบันเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 2-5 ปี ร้อยละ 29.7 ทั้งนี้ช่างออกแบบและจัดหน้าเหล่านี้ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งช่างแยกสีมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 38.2 และมีแรงจูงใจในการเข้ามาประกอบอาชีพทางด้านกราฟิก มาจากต้องการทำงานที่ตนเองถนัด คิดเป็นร้อยละ 53.7 นอกจากนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 60 จบการศึกษาไม่ตรงกับสายงานที่ปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่าช่างออกแบบและจัดหน้าทุกคนคิดเป็นร้อยละ 100 มีความเห็นว่าการเข้ารับการฝึกอบรมมีความจำเป็น ช่างออกแบบและจัดหน้าเหล่านี้มีประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 75.5 ทั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมภายนอกบริษัทฯ ที่ขายเครื่องมือและอุปกรณ์ในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 39 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงานมีความจำเป็นร้อยละ 94.8 และมีความเห็นว่าหลักวิชาการมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน ร้อยละ 89.7 ผลการวิจัยพบว่าช่างออกแบบและจัดหน้าส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 30 ส่วนความต้องการขั้นสูงสุดในการประกอบอาชีพทางการพิมพ์ของช่างออกแบบและจัดหน้า ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 49.7 ต้องการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด

ในส่วนของสมรรถภาพของช่างออกแบบและจัดหน้ามีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงภาพรวมของสมรรถภาพของช่างออกแบบและจัดหน้า

ความรู้ความสามารถ	X	S.D.	ระดับ
1. ความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในการออกแบบและจัดหน้า	3.33	0.88	ปานกลาง
2. ความรู้และความสามารถในการทำอาร์ตเวิร์ค	3.29	0.93	ปานกลาง
3. ความรู้และความเข้าใจในการออกแบบงานพิมพ์	3.25	0.93	ปานกลาง
4. ความรู้และความสามารถทางด้านกระบวนการผลิตสิ่งพิมพ์	3.10	0.92	ปานกลาง
5. ความรู้และความสามารถทางด้านวัสดุกราฟิกและวัสดุการพิมพ์	2.90	0.90	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สมรรถภาพ ด้านความรู้ ความสามารถของช่างออกแบบและจัดหน้าจำนวน 155 คน พบว่าความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในการออกแบบและจัดหน้า ความรู้และความสามารถในการทำอาร์ตเวิร์ค ความรู้และความเข้าใจในการออกแบบงานพิมพ์ ความรู้และความสามารถทางด้านกระบวนการผลิตสิ่งพิมพ์และความรู้และความสามารถทางด้านวัสดุกราฟิกและวัสดุการพิมพ์ของช่างออกแบบและจัดหน้าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

6.3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของช่างประกอบฟิล์มและวางหน้าจำนวน 155 คน สรุปได้ว่า ช่างประกอบฟิล์มและวางหน้า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 76.8 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.5 และสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 38 ทั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือนตั้งแต่ 5,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 86.3 และทำงานในตำแหน่งปัจจุบันเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.4 ทั้งนี้พบว่าช่างประกอบฟิล์มและวางหน้าเหล่านี้ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งช่างประกอบฟิล์มและวางหน้ามาก่อน คิดเป็นร้อยละ 62.7 และมีแรงจูงใจในการเข้ามาประกอบอาชีพทางการพิมพ์ มาจากญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงชักชวน คิดเป็นร้อยละ 35.6 นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 83.9 จบการศึกษาไม่ตรงกับสายงานที่ปฏิบัติ ทั้งนี้ช่างประกอบฟิล์มและวางหน้าส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการเข้ารับการฝึกอบรมมีความจำเป็น ร้อยละ 72.3 กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มีประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 51 ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมภายในหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 50.5 ทั้งนี้จากการวิจัยพบว่าช่างประกอบฟิล์มและวางหน้าส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงานมีความจำเป็น ร้อยละ 90.3 และมีความเห็นว่าหลักวิชาการมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานคิดเป็นร้อยละ 95.5 ทั้งยังพบว่าช่างประกอบฟิล์มและวางหน้าส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังในด้านการจัดสวัสดิการและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 26 สำหรับความต้องการขั้นสูงสุดในการประกอบอาชีพทางการพิมพ์ ของช่างประกอบฟิล์มและวางหน้าส่วนใหญ่ต้องการเป็นหัวหน้างานคิดเป็นร้อยละ 38.7

สำหรับสรรรภาพของช่างประกอบฟิล์มและวางหน้ามีรายละเอียดดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงภาพรวมของสรรรภาพของช่างประกอบฟิล์มและวางหน้า

ความรู้ความสามารถ	X	S.D.	ระดับ
1. ความรู้และความสามารถเกี่ยวกับเทคนิคการวางรูปแบบงานพิมพ์	3.37	0.96	ปานกลาง
2. ความรู้และความสามารถเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้ในการวางรูปแบบงานพิมพ์	3.28	0.86	ปานกลาง
3. ความรู้และความสามารถในการใช้อุปกรณ์ที่ใช้วางรูปแบบงานพิมพ์	2.95	0.79	ปานกลาง
4. ความรู้และความสามารถทางการพิมพ์ด้านอื่นๆ	2.75	0.87	ปานกลาง

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสรรรภาพด้านความรู้ความสามารถของช่างประกอบฟิล์มและวางหน้า จำนวน 155 คน สรุปได้ว่า ความรู้และความสามารถของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้ในการวางรูปแบบงานพิมพ์ ความรู้และความสามารถในการใช้อุปกรณ์ที่ใช้วางรูปแบบงานพิมพ์ ความรู้และความสามารถเกี่ยวกับเทคนิคการวางรูปแบบงานพิมพ์ และความรู้และความสามารถทางการพิมพ์ด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

6.4 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถภาพของช่างพิมพ์ จำนวน 155 คน สรุปได้ว่า ช่างพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 93.5 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.7 และสำเร็จการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 32.3 ทั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือนตั้งแต่ 5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.2 ช่างพิมพ์ที่สำรวจส่วนใหญ่ที่ทำงานในระดับผู้ปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 81.1 ซึ่งทำงานในตำแหน่งปัจจุบันเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.6 ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า ช่างพิมพ์เหล่านี้ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งช่างประกอบฟิล์มและวางหน้ามาก่อน คิดเป็นร้อยละ 62.8 และมีแรงจูงใจในการเข้ามาประกอบอาชีพทางด้านกราฟิกมาจากการที่เพื่อนฝูงชักชวน คิดเป็นร้อยละ 34.8 ทั้งนี้พบว่าช่างพิมพ์ส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 86.5 จบการศึกษาไม่ตรงกับสายงานที่ปฏิบัติ ทั้งยังพบว่า ช่างพิมพ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการเข้ารับการฝึกอบรมมีความจำเป็น ร้อยละ 86.5 ช่างพิมพ์เหล่านี้มีประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 52.3 ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมภายในหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 49.6 นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงานมีความจำเป็น คิดเป็นร้อยละ 97.4 และมีความเห็นว่าการฝึกอบรมมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 95.5 ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่าช่างพิมพ์ส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังในด้านการจัดสวัสดิการและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 26.9 สำหรับความต้องการขั้นสูงสุดในการประกอบอาชีพทางการพิมพ์ของช่างพิมพ์ส่วนใหญ่ ต้องการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.2

สำหรับสมรรถภาพของช่างพิมพ์มีรายละเอียดดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงภาพรวมของสมรรถภาพของช่างพิมพ์

ความรู้ความสามารถ	X	S.D.	ระดับ
1. ความรู้และความสามารถในการใช้เครื่องพิมพ์	3.54	0.94	มาก
2. ความรู้และความสามารถเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านต่างๆ	3.49	0.94	ปานกลาง
3. ความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างปฏิบัติงานพิมพ์	3.47	0.93	ปานกลาง
4. ความรู้และความสามารถเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้พิมพ์	3.34	0.88	ปานกลาง

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สมรรถภาพ ด้านความรู้ และความสามารถของช่างพิมพ์ จำนวน 155 คน สรุปได้ว่า ช่างพิมพ์มี ความรู้และความสามารถในการใช้เครื่องพิมพ์ อยู่ในระดับมาก ส่วนความรู้และความสามารถเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านต่างๆ ความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างปฏิบัติงานพิมพ์ และความรู้และความสามารถเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้พิมพ์อยู่ในระดับปานกลาง

6.5 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของช่างทำเล่ม จำนวน 155 คน สรุปได้ว่า ช่างทำเล่มส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 68.4 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.1 และสำเร็จการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 25.2 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือนตั้งแต่ 5,000 -10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.3 และช่างทำเล่มที่สำรวจส่วนใหญ่ทำงานในระดับผู้ปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 83.9

ซึ่งทำงานในตำแหน่งปัจจุบันเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 2-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.7 ช่างทำเล่มเหล่านี้ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งช่างทำเล่มมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 40.7 และมีแรงจูงใจในการเข้ามาประกอบอาชีพทางด้านการพิมพ์ มาจากต้องการทำงานที่ตนเองถนัด คิดเป็นร้อยละ 34.1 ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.8 จบการศึกษาไม่ตรงกับสายงานที่ปฏิบัติ ช่างทำเล่มส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการเข้ารับการฝึกอบรมมีความจำเป็น คิดเป็นร้อยละ 79.4 กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มีประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 52.3 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมจากสถาบันการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 46.9 ทั้งนี้ช่างทำเล่มส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงานมีความจำเป็น ร้อยละ 83.9 และมีความเห็นว่าหลักวิชาการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 88.4 ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 26 ทั้งนี้พบว่าความต้องการขั้นสูงสุดในการประกอบอาชีพทางการพิมพ์ของช่างทำเล่มส่วนใหญ่ต้องการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.2

สำหรับสมรรถภาพของช่างทำเล่มมีรายละเอียดดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงภาพรวมของสมรรถภาพของช่างทำเล่ม

ความรู้ความสามารถ	X	S.D.	ระดับ
1. ความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างปฏิบัติงานพิมพ์	2.96	0.92	ปานกลาง
2. ความรู้และความสามารถเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้พิมพ์และทำเล่ม	2.72	0.87	ปานกลาง
3. ความรู้และความสามารถทางการพิมพ์ด้านอื่นๆ	2.67	0.96	ปานกลาง
4. ความรู้และความสามารถในการใช้เครื่องทำเล่ม	2.59	0.89	ปานกลาง

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สมรรถภาพด้านความรู้ความสามารถของช่างทำเล่ม จำนวน 155 คน สรุปได้ว่า ช่างทำเล่มมีความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างปฏิบัติงานพิมพ์ ความรู้และความสามารถเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้พิมพ์และทำเล่ม ความรู้และความสามารถทางการพิมพ์ด้านอื่นๆ และความรู้และความสามารถในการใช้เครื่องทำเล่มอยู่ในระดับปานกลาง

7. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าสถานภาพของช่างแยกสีพบว่าช่างแยกสีในอุตสาหกรรมการพิมพ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายและมีอายุระหว่าง 20-30 ปีมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย ศิริชนะ และจรินทร์ เทควานิช [6] ซึ่งกล่าวว่าช่างแยกสีในอุตสาหกรรมการพิมพ์ส่วนใหญ่มีอายุไม่มากนัก ซึ่งบุคลากรในวัยนี้สามารถพัฒนาตนเองให้ได้รับความรู้และฝึกอบรมทางการพิมพ์ ซึ่งเทคโนโลยีการแยกสีมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงต้องการช่างแยกสีที่ใฝ่รู้ สามารถรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีได้ตลอดเวลา ส่วนด้านสมรรถภาพของช่างแยกสีพบว่า ความรู้ความ

สามารถของช่างแยกสีพบว่า ช่างแยกสีเหล่านี้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของภาพต้นฉบับที่นำมาแยกสี ความรู้และความสามารถในการใช้เครื่องแยกสี ความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานแยกสีและความรู้และความสามารถทางการพิมพ์ด้านอื่นๆ อยู่ในระดับดี ส่วนความรู้และความสามารถในทางบำรุงรักษาและซ่อมแซมเครื่องแยกสีมีน้อย ซึ่งบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการแยกสีจะต้องมีความรู้ ความสามารถในทุกด้านที่กล่าวมา จึงทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรมการพิมพ์ ผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย ศิริชนะ และจรินทร์ เทศวานิช [6] ซึ่งกล่าวว่างานแยกสีจัดเป็นงานที่มีความสำคัญมากที่สุดในช่วงต้นของกระบวนการพิมพ์สี เพราะจะช่วยให้ได้งานพิมพ์สีออกมาตรงกับความต้องการของผู้สั่งพิมพ์ ช่างแยกสีจะต้องมีความรู้ ความสามารถและความประณีตในการปฏิบัติงานเป็นพิเศษ และหลักสูตรฝึกอบรมควรมีเนื้อหาด้านการบำรุงรักษาเครื่องอยู่ด้วย ดังนั้นช่างแยกสีจึงต้องมีความจำเป็นต้องเข้ารับการฝึกอบรม

สำหรับสถานภาพของช่างออกแบบและจัดหน้าพบว่า ช่างออกแบบและจัดหน้าในอุตสาหกรรมการพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุระหว่าง 20-30 ปีมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย ศิริชนะและจรินทร์ เทศวานิช [6] ซึ่งกล่าวว่าช่างออกแบบและจัดหน้าส่วนใหญ่มีอายุไม่มากนัก และอยู่ในวัยที่ต้องการหาความรู้และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ข้อมูลด้านความมุ่งหวังจากสถานประกอบการของช่างออกแบบและจัดหน้า พบว่าช่างออกแบบและจัดหน้าส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยดังกล่าว ซึ่งพบว่าช่างออกแบบและจัดหน้าส่วนใหญ่ต้องการความรู้ ติดตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการออกแบบงานพิมพ์ มากกว่าต้องการได้เงินเดือนมากขึ้น

สำหรับด้านสมรรถภาพความรู้ ความสามารถของช่างออกแบบและจัดหน้า พบว่า ช่างออกแบบและจัดหน้าเหล่านี้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในการออกแบบและจัดหน้าอยู่ในระดับดี ส่วนความรู้และความสามารถทางด้านวัสดุกราฟิกและวัสดุการพิมพ์ ความรู้และความสามารถทางด้านกระบวนการผลิตสิ่งพิมพ์ ความรู้และความเข้าใจในการออกแบบงานพิมพ์และความรู้และความสามารถในการทำอาร์ตเวิร์คอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการออกแบบและจัดหน้าสิ่งพิมพ์นั้นจะต้องมีความรู้ ความสามารถในทุกด้านที่กล่าวมา จึงทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรมการพิมพ์ ดังรายงานการวิจัยของ วันชัย ศิริชนะ และจรินทร์ เทศวานิช [6] ซึ่งกล่าวว่า การออกแบบงานพิมพ์และการทำอาร์ตเวิร์คเป็นงานฝีมือซึ่งจะต้องใช้ผู้ที่มีความรู้และความสามารถในการทำโดยเฉพาะนอกจากนั้นพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีและความรู้ทางด้านการออกแบบได้เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้นช่างออกแบบและจัดหน้าจึงมีความจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมเป็นระยะ

ส่วนของสถานภาพของช่างประกอบฟิล์มและวางหน้าพบว่า ช่างประกอบฟิล์มและวางหน้าในอุตสาหกรรมการพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชายและมีอายุระหว่าง 31-40 ปีมากที่สุด ช่างประกอบฟิล์มและวางหน้าส่วนใหญ่จบการศึกษาไม่ตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย ศิริชนะ และจรินทร์ เทศวานิช [6] ซึ่งกล่าวว่า บุคลากรการพิมพ์เกือบทั้งหมดไม่ได้รับการศึกษาทางการพิมพ์มาโดยตรง จึงทำให้ประสิทธิภาพการทำงานอยู่ในระดับต่ำ ความรู้ทางเทคนิคการพิมพ์มีน้อย

ในด้านสมรรถภาพความรู้ความสามารถของช่างประกอบฟิล์มและวางหน้า พบว่า ช่างประกอบฟิล์มและวางหน้าเหล่านี้มีความรู้และความสามารถเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้ในการวางรูปแบบงานพิมพ์และความรู้และความสามารถเกี่ยวกับเทคนิคการวางรูปแบบงานพิมพ์อยู่ในระดับดีพอสมควร ส่วนความรู้และความสามารถในการใช้อุปกรณ์ที่ใช้วางรูปแบบงานพิมพ์อยู่ในระดับปานกลาง แต่ความรู้ในองค์ประกอบด้านการพิมพ์อื่นๆ ที่ตนเองมิได้ปฏิบัติเป็นประจำมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพภามาต พชญแก้ว [7] ซึ่งกล่าวว่า บุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์ส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาในสายวิชาชีพการพิมพ์ จึงทำให้งานสูญเสียและผิดพลาดบ่อย ไม่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ช่างบางคนจะรู้ในส่วนเฉพาะของตน ไม่รู้งานส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง และส่วนใหญ่วุฒิการศึกษาพื้นฐานน้อย เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการพัฒนาความรู้ ซึ่งบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประกอบฟิล์มและวางหน้านั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถในทุกด้านที่กล่าวมา จึงทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรมการพิมพ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย ศิริชนะ และจรินทร์ เทศวานิช [6] เรื่อง “การศึกษาสถานภาพและความต้องการในการฝึกอบรมของบุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์ไทย” ซึ่งกล่าวว่า การวางรูปแบบงานพิมพ์เป็นงานฝีมือที่ต้องอาศัยความประณีตและความชำนาญเป็นพิเศษ ดังนั้นช่างประกอบฟิล์มและวางหน้าจึงมีความจำเป็นต้องเข้ารับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

ส่วนของสถานภาพของช่างพิมพ์ พบว่า ช่างพิมพ์ในอุตสาหกรรมการพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชายและมีอายุระหว่าง 20-30 ปีมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงาน วันชัย ศิริชนะ และจรินทร์ เทศวานิช [6] ได้กล่าวว่า ช่างพิมพ์ในอุตสาหกรรมการพิมพ์ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในวัยทำงานและพร้อมที่จะอุทิศเวลาเข้ามารับการฝึกอบรมได้มาก ช่างพิมพ์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 6-10 ปี และเคยปฏิบัติงานในตำแหน่งช่างประกอบฟิล์มและวางหน้ามากที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่าช่างพิมพ์ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์การทำงานด้านการพิมพ์มาก่อน จึงมีความรู้และความเข้าใจเรื่องระบบการพิมพ์มาพอสมควร ช่างพิมพ์ส่วนใหญ่จบการศึกษาไม่ตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย ศิริชนะ [8] ซึ่งพบว่า บุคลากรการพิมพ์ส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาในสายวิชาชีพการพิมพ์ จึงมีความรู้ในการใช้เครื่องพิมพ์ผิดๆ ทำให้งานสูญเสียและผิดพลาดบ่อยไม่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ด้านความรู้ความสามารถของช่างพิมพ์พบว่า ช่างพิมพ์เหล่านี้มีความรู้และความสามารถในการใช้เครื่องพิมพ์ ความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างปฏิบัติงานพิมพ์ และความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาด้านต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนสมรรถภาพความรู้และความสามารถเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้พิมพ์อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวัจน์ แสงวันทอง [9] ซึ่งกล่าวว่า ความรู้ความสามารถของบุคลากรการพิมพ์อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการสั่งสมประสบการณ์จากการปฏิบัติงานและมีการเข้ารับการศึกษาเพิ่มเติมเป็นระยะ

สำหรับสถานภาพของช่างทำเล่ม พบว่า ช่างทำเล่มในอุตสาหกรรมการพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและมีอายุระหว่าง 30-40 ปีมากที่สุด ข้อมูลด้านระดับการศึกษาของช่างทำเล่มพบว่าช่างทำเล่มเป็นอุตสาหกรรมการพิมพ์ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย พยัคฆโส [3] ซึ่งพบว่า บุคลากรในโรงพิมพ์ประมาณ 4,000 โรงพิมพ์ของประเทศไทย ประมาณร้อยละ 95 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา นอกนั้นที่เหลือเป็นระดับ มัธยม ปวช. และปวส. ส่วนนักศึกษาที่จบระดับปริญญาตรี

มีประมาณร้อยละ 0.02 เท่านั้น นักศึกษาที่จบระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่จะเข้าไปทำงานในโรงพิมพ์ของหน่วยราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ และบริษัทตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการพิมพ์ เครื่องมือ เครื่องจักร เป็นต้น

ด้านสมรรถภาพความรู้ความสามารถของช่างทำเล่ม พบว่า ช่างทำเล่มเหล่านี้มีความรู้และความสามารถเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้พิมพ์และทำเล่ม ความรู้และความสามารถในการใช้เครื่องทำเล่ม ความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาหระหว่างปฏิบัติงานพิมพ์ และความรู้และความสามารถทางการพิมพ์ด้านอื่นๆ ที่มีน้อย ซึ่งบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำเล่มนั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถในทุกด้านที่กล่าวมา จึงทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรมการพิมพ์ ดังรายงานการวิจัยของ วันชัย ศิริชนะ และจรินทร์ เทศวานิช [6] ซึ่งพบว่า การทำเล่มเป็นงานฝีมือประเภทหนึ่งประเทศไทยยังมีมาตรฐานต่ำกว่าประเทศอื่นๆ หลายประเทศ ดังนั้นช่างทำเล่มจึงมีความจำเป็นต้องเข้ารับการฝึกอบรมการทำเล่มเพื่อปรับปรุงงานทำเล่มให้ดีขึ้น

8. ข้อเสนอแนะ

1. สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในสาขาวิชาการพิมพ์ ควรร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดหลักสูตร การศึกษาให้สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้และความต้องการของผู้เรียน โดยไม่ทำให้ผู้เรียนใช้เวลาในการเข้าไปฝึก อบรมในสถาบันศึกษานานเกินไปจนเสียเวลาปฏิบัติงานประจำ ระบบการศึกษาด้วยตนเองที่บ้าน และจัด หลักสูตรโดยมีเวลาช่วงวันอาทิตย์ซึ่งเป็นวันหยุดงานมาฝึกปฏิบัติเทคนิคการพิมพ์ในสถาบันการศึกษาทางการพิมพ์ จะช่วยให้เกิดความประหยัดเวลาและผลผลิตในโรงพิมพ์ก็จะไม่ลดลงในช่วงเวลาการฝึกอบรม

2. สถานประกอบการทางการพิมพ์ควรมีการส่งเสริมและควรให้การฝึกอบรมแก่บุคลากรให้ตรงกับความต้องการ และมีการเข้ารับการฝึกอบรมศึกษาเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ แนวทางในการกำหนดหรือปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอนด้านการพิมพ์ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นจริง โดยเพิ่มการศึกษาด้านการควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบงานพิมพ์ เทคนิคการพิมพ์เฉพาะด้านให้มากขึ้น คุณสมบัติของบุคลากรการพิมพ์ให้ตรงตาม ความต้องการของตลาดแรงงานคือ ต้องการบุคลากรที่จบการศึกษาด้านวิชาการพิมพ์ให้ตรงตามความต้องการ ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักทฤษฎีจะช่วยแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานและลดความสูญเสียในขณะปฏิบัติงานได้ ควรมี ประสิทธิภาพการทำงานมาบ้างพอสมควร เพื่อสามารถปฏิบัติงานได้ทันทีที่เข้าสู่ตลาดแรงงานและยังช่วยลดระยะเวลาในการเรียนรู้งาน

3. บุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์ควรมีการตื่นตัวและปรับตัวเข้ากับภาวะการเปลี่ยนแปลงทางด้านการพิมพ์อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากอุตสาหกรรมการพิมพ์เป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีเทคโนโลยีทางด้านการผลิตเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่าควรมีการพัฒนาสมรรถภาพของช่างแต่ละด้าน ดังนี้

- 3.1 ช่างออกแบบและจัดหน้า ควรมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถทางด้านวัสดุกราฟิกและวัสดุการพิมพ์
- 3.2 ช่างพิมพ์ ควรมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้พิมพ์
- 3.3 ช่างทำเล่ม ควรมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการใช้เครื่องทำเล่ม

3.4 ช่างแยกสี ช่างประกอบฟิล์มและวางหน้า ควรมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถทางการพิมพ์ด้านอื่นเพิ่มเติมด้วย

9. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับความต้องการในการฝึกอบรมของบุคลากรด้านการพิมพ์ เนื่องจากบุคลากรการพิมพ์มีความต้องการ และความจำเป็นที่จะพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน ต้องการก้าวให้ทันต่อเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเล็งเห็นความสำคัญของการเข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาเพิ่มเติม

2. ควรทำการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับ สถานภาพและสมรรถภาพของบุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นโรงพิมพ์ขนาดเล็ก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐาน ISO

3. ในการศึกษาด้านสมรรถภาพควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยเพิ่มระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเข้ามา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความตรงมากขึ้น นอกจากนี้ยังควรสอบถามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาประกอบกันด้วย

4. ควรทำการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับ สถานภาพปัจจุบันของอุตสาหกรรมการพิมพ์ไทยทั้งระบบ เนื่องจากอุตสาหกรรมการพิมพ์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วข้อมูลที่มีอยู่จึงไม่เพียงพอต่อผู้สนใจ ในอุตสาหกรรมการพิมพ์

10. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากสมาคมส่งเสริมวิชาการพิมพ์ไทย

11. เอกสารอ้างอิง

1. กำธร สถิรกุล, 2535, *ความเป็นมาของการพิมพ์ไทย*, รายวิชาการพิมพ์ทั่วไป หน่วยที่ 2, สาขาวิชาศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, หน้า 70-71.

2. วันชัย ศิริชนะ, 2544, “การพัฒนาบุคลากรทางการพิมพ์”, *วารสารการพิมพ์ไทย*, ปีที่ 8, ฉบับที่ 51, หน้า 23.

3. วิชัย พยัคฆโส, 2544, “การจัดประสบการณ์วิชาชีพและความต้องการของตลาดแรงงานด้านเทคโนโลยีการพิมพ์”, *วารสารการพิมพ์ไทย*, ปีที่ 5, ฉบับที่ 48, หน้า 36.

4. วิชัย พยัคฆโส, 2541, *การจัดเตรียมและวางแผนเพื่อผลิตสื่อสิ่งพิมพ์*, สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ, หน้า 23.

5. ผกามาต ผจญแก้ว และเศวต รวมฤทธา, 2540, *เอกสารสอนชุดประสบการณ์วิชาชีพเทคโนโลยีการพิมพ์*, หน่วยที่ 1-7, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, หน้า 319.

6. วันชัย ศิริชนะ และจรินทร์ เทศวานิช, 2531, รายงานผลการวิจัยเรื่องการศึกษาสถานภาพและความต้องการในการฝึกอบรมของบุคลากรในอุตสาหกรรมการพิมพ์ไทย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, หน้า 95-116.
7. พกามาศ พชญแก้ว, 2545, “สถานภาพโรงพิมพ์ไทยในปี 2544”, วารสารวันการพิมพ์ไทย, พิมพ์ที่ บริษัทโรงพิมพ์ยี่เอง จำกัด, หน้า 74-80.
8. วันชัย ศิริชนะ, 2543, “สัมมนาเพื่อผู้ประกอบการธุรกิจการพิมพ์”, วารสารวันการพิมพ์ไทย, ปีที่ 7, ฉบับที่ 12, หน้า 54.
9. สุวัจน์ แสงวันทอง, 2542, การศึกษาสมรรถวิสัยของบุคลากรที่ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา), สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, คณะเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.